

MODERN SVENSKA

11/12/73

Funderar ni på språkriktighetsproblem? Vår spalt Modern svenska be-

handlar språkfrågor av allmänt intresse, som besvaras av professor Carl-Eric Thors. Sänd in frågor till Dagboken som vidarebetordrar dem till språkvetaren.

1. En frågeställare har fäst sig vid ordet *jobba* t.ex. i en tidningsnotis rörande en statskommitté. Det hette, starkt förkortat, så här: "Kommittén behöver absolut tillräckliga utrymmen att *jobba* i." Frågeställaren undrar, om inte *jobba* är stilvidrigt i detta sammanhang. — Det håller jag utan någon tvekan med om. *Jobba* är för all del ett vanligt ord, ofta använt i uttryck som *jobba hårt*, men det är utpräglat vardagligt. Den åsyftade notisen präglades i övrigt av rätt stelt skriftspråk, och därför är *jobba* inte på sin plats i sammanhanget, utan *arbeta* borde ha använts.

2. En läsare har påpekat bruket av ordet *sprit* som sammanfattande beteckning för alkoholdrycker, t.ex. i satsen "Spritens blir dyrare", där sammanhanget visar att prishöjningen även gäller vin. — Ordet *sprit* betecknar, exakt använt, dels "ren sprit" och teknisk sprit (t.ex. lägga något i sprit), dels alkoholhaltiga

drycker som har tillkommit genom destillering. Däremot betecknar det *inte* vin. Det samlande namnet för spritdrycker (starksprit), vin och maldrycker är alkoholdrycker. I mindre noggrant språk får emellertid *sprit* ganska ofta innebörden "alkoholdryck"; satsen "Han dricker aldrig sprit" betyder nog för många detsamma som "Han dricker aldrig alkohol". Användningen av ordet *sprit* liktydigt med "alkoholdryck" — viner medräknade — är, som jag försöker visa, oegentligt och vilseledande.

3. För någon tid sedan berördes i den här spalten församlingsnamnet *Aitolahden seurakunta* i Tammerfors. Jag antog att *Aitolahti* knappast hade någon form *Aitolax*. En person med lokalkännedom har senare meddelat att man på ort och ställe talar om *Aitolax*. — Jag tackar för påpekandet. Det bör inte föreligga något hinder att tala om *Aitolax församling*.

4. En insändare citerar ur en rikssvensk veckotidning uttrycket *mesta matmamma* och undrar vad jag säger om det. Hon menar att "det är lätt att använda, man får mycket sagt och alla förstår det". — Uttryck som (vår, stadens, Sveriges) *mesta matmamma* är högmoderna, närmast i Sverige (men förekommer ibland också hos oss). Om man skall bruka dem eller inte, är närmast en stilfråga. Mot dem talar, att *mesta* nog i själva verket inte är så klart till betydelsen. Det betyder ibland "mest framstående", andra gånger tycks det ha litet svävande innebörd ("som mest låter tala om sig"). Bruket av *mesta* om personer (vår mesta miljöexpert, huvudstadens mesta kändis) är inte godkänt. Jag kan acceptera det i skämtsamt stil, där det kan verka fräscht, därför att det är så påfallande, men tycker bestämt inte att det hör hemma i saklig framställning.

11/12/73
Carl-Eric Thors

